

DR. MARKÓ JÓZSEF:

AZ NSZK SZABADALMI JOGÁNAK NÉHÁNY KÉRDÉSÉRŐL

A magyar külkereskedelemben elfoglalt jelentős szerepe révén az NSZK szabadalmi jogának részletesebb ismerte is kiemelt jelentőségű. Ezt indokolja az a tény is, hogy amikor a magyar vállalatok a tervezett külföldi szabadalmi bejelentések országainak körét megválasztják, csupán kivételes esetben hagyják ki az NSZK-t.

Bevezetőül tekintsük át röviden a német szabadalmi jog történetét.

I. A német szabadalmi jog történeti fejlődése

A XIX. század második feléig a mai értelemben vett "szabadalmi jog" nem létezett, az uralkodók új találmányokra a középkor végétől privilégiumokat adományoztak "nyílt levelek" formájában.

A német-francia háború után von Bismarck kezdeményezésére a poroszok vezetésével az addig önálló német államok egyesülésével 1871-ben létrejött a Német Birodalom (Deutsches Reich). Röviddel ezután, 1877-ben hatályba lépett az első német szabadalmi törvény, amely megteremtette a szabadalmi jog alapjaiban ma is érvényes rendszerét. Berlinben létrehozták a Birodalmi Szabadalmi Hivatalt (Reichspatentamt), továbbá Lipcsében működött a Birodalmi Törvényszék (Reichsgericht).

Az 1891-es módosított szabadalmi törvény kiküszöbölte az első törvény szervezeti és eljárásjogi hiányosságait, amely azután az 1936-os törvény kibocsátásáig volt hatályban. A századforduló után megjelent a német szabadalmi joggyakorlatban a "találmányi szint" (Erfindungshöhe) és a "műszaki haladás (technischer Fortschritt) fogalma.

A szabadalmi jog 1936-os alapos reformjának főbb jellegzetessége volt, hogy bevezették a hathónapos "türelmi idő" (Schonfrist) fogalmát, módosították a kényszerengedélyre vonatkozó szabályozást, valamint bevezették, hogy megsemmisítési eljárás csak a szabadalom engedélyezését követő öt éven belül volt indítható, továbbá a Párizsi Unió hágai szövegével összhangba hozták a német jogot.

A II. világháború alatt rendkívüli intézkedéseket hoztak (1939, 1940, 1942, 1943, 1945) a háborús viszonyok előidézte kérdések rendezésére.

1945-ben összeomlott a Német Birodalom, bezárták a Szabadalmi Hivatalt,

A szerzőnek a MIE Találmányi-szabadalmi Szakosztálya rendezésében 1985. 05. 21-én megtartott előadása, szerkesztett változatban

következésképpen a szabadalmi bejelentések benyújtásának lehetősége is átmenetileg szünetelt. Rövidesen azonban a három nyugati zónában - a későbbi NSZK-ban-, és a keleti zónában - a későbbi NDK-ban - egymástól eltérő irányú fejlődésnek indult a szabadalmi jog.

Az NSZK-ban 1949-ben megnyílt az újólag szervezett Német Szabadalmi Hivatal (Deutsches Patentamt) Münchenben. A háborús és közvetlenül a háború utáni évek megváltozott viszonyainak megfelelő szabályozást hoztak a szabadalmi jog területén, az ún. "átvezető törvények"-et (Überleitungsgesetze).

Az 1936-os törvény öt alkalommal (1953, 1961, 1968, 1978 és 1981. években) jelentős változáson ment keresztül. Ezek közül kiemelendő, hogy az 1968-as törvény bevezette a halasztott vizsgálati rendszert (System der verschobenen Prüfung), az elsőbbségi naptól számított 18 hónapon belüli "közrebocsátást" (Offenlegung), valamint a termékszabadalom lehetőséget élelmiszer, gyógyszer és vegyi úton előállított anyagokra.

1961-ben létrehozták a Szabadalmi Hivaltól független Szövetségi Szabadalmi Biróságot (Bundespatentgericht) Münchenben, mint elsőfokú fellebbviteli bíróságot, amelynek határozatai ellen a Karlsruhe-ben székelő Szövetségi Legfelsőbb Bíróságnál (Bundesgerichtshof) volt fellebbezés benyújtható.

Az 1978. évi törvénymódosítás a Strasbourgi Egyezmény (1963) ratifikálása, és az Európai Szabadalmi Egyezmény (1973) hatására történt. Eszerint alapvetően megváltoztak a szabadalmaztatás anyagi-jogi követelményei, a felszólalás és megsemmisítés jogalapjai, a szabadalmi oltalom terjedelmének értelmezése, valamint az oltalmi idő 18 évről 20 évre.

II. A hatályos német szabadalmi jogról

1. Mely találmányok szabadalomképesek?

A hatályos szabadalmi törvény többször átdolgozott és kiegészített, 1981. 01. 01-től érvényes szövege szerint (I. §) szabadalmat olyan találmányra engedélyeznek, amely új, feltalálói tevékenységen alapul és iparilag alkalmazható.

Szemben az 1968. évi törvény előírásával, amely szabadalom engedélyezését olyan „új” találmánynál helyezte kilátásba, amely "iparilag értékesíthető", a hatályos törvény a "feltalálói tevékenységet" is előírta minőségi követelményként.

Az 1978 előtti évtizedekben sokáig élt az a joggyakorlat, hogy a szabadalmi bejelentés tárgyának "műszakilag haladó"-nak kellett lennie és "találmányi szinttel" (Erfindungshöhe) kellett rendelkeznie a szabadalomképességhez az

egyéb törvényszabta követelmény mellett.

A hatályos törvény hármas anyagi-jogi követelménye közül a harmadik, azaz az ipari alkalmazhatóság értelmezése a legegyszerűbb: egy találmány iparilag alkalmazhatónak minősül, ha az az ipar bármely területén - beleértve a mezőgazdaságot is - gyártható vagy használható. A másik két követelmény értelmezése azonban közel sem ilyen egyszerű.

2. Abszolút újdonság

A 3. § értelmében a találmány akkor tekinthető újnak, ha az nem tartozik a technika állásához. A technika állása viszont valamennyi ismeretet felölel, amely írásban, szóbeli közléssel, gyakorlatba-vétellel, vagy bármely egyéb módon nyilvánosságra jutott a bejelentés elsőbbségi napja előtt.

A technika állásához tartozónak tekintendő az elsőbbségi időpontban, vagy azután publikált német, európai és PCT bejelentések teljes ismeretanyaga (leírás + igénypontok + rajz) is (megjegyzem, hogy az európai és a PCT bejelentések vonatkozásában csak azok, amelyeknél az NSZK "megjelölt", illetve "kiválasztott" országgént szerepel), amelyek elsőbbsége korábbi. Ezt nevezi a szakirodalom "teljes kiterjesztésű technika állásá"-nak (angol terminológiával: „whole contents approach”).

Különös módon, az elsőbbségi naptól számított 18 hónap után a titkos bejelentések is a technika állásához sorolhatók, jóllehet ezek valójában nem kerülnek nyilvánosságra, hiszen ezzel megszűnne titkos voltuk. Ez más szóval annyit jelent, hogy a német hivatali vizsgáló érvényesíthet anterioritásként olyan korábbi elsőbbségű titkos bejelentést, amelynek tartalmáról a későbbi bejelentés tulajdonosa az engedélyezési eljárás folyamán sem szerezhet tudomást.

A fentiekből kitűnik, hogy az 1968-as törvény újdonsággal szemben támasztott követelményéhez képest – amely szerint csak a 100 évnél nem régebbi nyomtatvány, vagy a belföldi nyilvános gyakorlatba-vétel volt újdonságrontó - az új törvény jóval szigorúbb előírást tartalmaz, vagyis a mértékadó technika állását a lehető legszélesebb körre mesterségesen kiterjesztette.

3. Feltalálói tevékenység

A szabadalmaztatás során talán a legtöbb vitát kiváltó minőségi követelmény a feltalálói tevékenység (erfinderische Tätigkeit), amely értékítéletet tartalmaz, ugyanakkor elbírálásánál elkerülhetetlen a szubjektivitás.

A 4.§ szerint „a találmány akkor alapul feltalálói tevékenységen, ha az a szakember számára a technika állásából nem kézenfekvő”. A fenti definíció értelmezéséhez persze eleve tisztázásra szorulnak a "szakember" és a „kézenfekvő" fogalmak.

A szerzőnek a MIE Találmányi-szabadalmi Szakosztálya rendezésében 1985. 05. 21-én megtartott előadása, szerkesztett változatban

„Szakember”-ként a találmány műszaki területén tevékenykedő ember értendő, aki valójában fiktív személy, és akinek általában a kitűzött feladat megoldását véghez kellene vinnie. Így a szakember például képzett szakmunkás, ha a találmány szerinti gyártás elsősorban kis üzemekben történhet, vagy lehet fejlesztőmérnök, ha nagyüzemi automatizált gépsor tökéletesítésére vonatkozik a találmány.

A német szabadalmi joggyakorlat szerint az "átlagos szakember" (Durchschnittsfachmann) olyan személy, aki kiképzése, illetve tanulmányai során kellő szorgalmat és figyelmet tanúsított, ismeri szakterületét és bizonyos áttekintéssel rendelkezik a szakmájával szomszédos szakterületekről is, továbbá szimpatikus ember, aki képes a technika állását megérteni, de előfordulhat, hogy a korábbi nyomtatványokban leírtakat nem érti, azokat helytelenül interpretálja és a kitűzött feladatának megoldásához esetleg azokat nem is veszi tekintetbe.

A bejelentés tárgya akkor nem kézenfekvő (nicht naheliegend), ha a szakember szaktudását, adott esetben az elsőbbségi napon végzett rutinszerű kísérleteit alapul véve nem képes annak megvalósítására.

Ebből következik, hogy olyan műszaki újdonságok, amelyek a technika állásából logikusan leszármaztathatók, "kézenfekvőnek" minősülnek. Ezzel szemben, ha az új megoldás az ismertektől olyan távol esik, hogy ismerete a szakembertől nem elvárható, akkor az nem lehet kézenfekvő.

A fentiekből következik, hogy egy szabadalomképes találmánynak a szokásos műszaki haladás fölé kell emelkednie, hisz ez utóbbi az átlagos szakember számára előre látható. Tehát a technika állandó tökéletesedését alapul véve, a szabadalomképes találmánynak „ugrásszerű” továbbfejlesztésnek kell lennie.

A szabadalom-engedélyezési eljárás során a feltalálói tevékenység elbírálásánál a korábbi elsőbbségű, de csak a kérdéses bejelentés napján, vagy ez után publikált szabadalmi bejelentéseket nem veszik tekintetbe.

Továbbá, eltérően az újdonságvizsgálattól, amelynél a találmányt minden egyes anterioritással külön-külön vetik össze -, a feltalálói tevékenység vizsgálatánál a teljes technika állását figyelembe véve, ezekből "mozaikot" képeznek, amelyet egészében állítanak szembe a találmánnyal. Ha az egész technika állásának ilyen mesterséges szintézise alapján az az eredmény adódik, hogy a szakember a technika állásából kiindulva feltalálói megfontolás nélkül eljuthatott volna a találmányhoz, akkor általában az a döntés születik, hogy a találmány létrehozása nem igényelt feltalálói tevékenységet.

Milyen érvek jöhetnek tehát szóba a feltalálói tevékenység meglétének bizonyításához? Például az alábbiak:

- Maga a feladat kitűzése önmagában is feltaláló tevékenységet előfeltételezett;
- A találmány régóta meglévő, de az elsőbbségi időpontig megoldatlan, sürgető igényt elégít ki;
- A szakma a probléma megoldására kísérleteket tett, amelyek azonban nem vezettek sikerre;
- A műszaki fejlesztés irányát a bejelentési nap előtt egészen más irányban jelölték,
- A találmány kidolgozása nagyobb szabású kutatást igényelt, különösen, ha az hosszabb ideig tartott és nagy ráfordítással járt,
- A találmány műszaki haladást képvisel, azaz gazdagítja a technikát, vagy a megoldások arzenálját;
- A feltaláló szerencsés kézzel a legmegfelelőbbet választotta ki a megoldási lehetőségek sokaságából, amelynek eredménye nem volt előre látható;
- A találmány gazdasági sikere, licencia-szerződések;
- A szakmai közvélemény elismerése, ha a találmányt a szakmában mértékadó szakemberek pozitíven értékelik;
- A bejelentést rövid időn belül több hasonló követi;
- A találmány eddig leküzdhetetlennek hitt műszaki nehézségeket küszöböl ki;
- A találmány az átlagos szakember számára meglepő;
- Költség-, idő-, anyag-, és energia-megtakarítással jár;
- Jelentős előnyökkel rendelkezik a találmány;
- Szakmai közfelfogást, előítéletet küzd le a találmány;
- Hosszú idő óta meglévő problémára ad megoldást a találmány.

A fenti érvek tehát bizonyíthatják, hogy a találmány feltalálói tevékenységen alapul, de az valójában objektíven nem mérhető, minőségi előfeltétel marad.

4. Feladat és megoldás

A „találmány” fogalma egységesen meghatározott, egyértelműen azonosítható kitanítást előfeltételez a műszaki tevékenységhez (eine Lehre zum technischen Handeln), amely lehetővé teszi, hogy a szakember a találmányt reprodukálja. Vagyis világos útmutatásra van szükség, hogy a szakember a kitűzött feladatot meghatározott műszaki intézkedésekkel

A szerzőnek a MIE Találmányi-szabadalmi Szakosztálya rendezésében 1985. 05. 21-én megtartott előadása, szerkesztett változatban

megoldhassa, bizonyos műszaki eredmény elérése mellett.

A „találmányi gondolat” (Erfindungsgedanke) alatt tehát sajátosan a német jogban a feladat (Aufgabe) és a ”megoldás” (Lösung) együttesen értendő, ezek csak közösen adhatják meg a kellő kitanítást a szakember számára. A találmányi gondolatot, pedig az átlagos szakembernek a szabadalmi leírásból kell megismernie, tehát ehhez a bejelentőnek a találmányt kellő részletességgel kell ismertetnie.

4.1. A feladat

A német jog szerint a feladat a feltaláló által kijelölt műszaki cél, amely gazdasági, vagy társadalmi igény kielégítésére irányul. E mögött mindig műszaki problémának kell persze állnia, amelyet a találmány meg is old (lásd, pl. GRUR 1964, 433-436. old. "Christbaumbehang-I" jogeset).

Következésképpen, a kitűzött feladat nem a feltaláló szubjektív elképzelését foglalja magában, azaz amit ő el szeretne érni, hanem a kész találmány objektív jellegzetességeként tekinthető, amely a találmánnyal elért műszaki eredményt jellemzi, a találmány létrehozásának befejezési időpontjában (lásd, pl. GRUR 1964, 194. old. "Hohlwalze" döntés).

A német joggyakorlatban előfordulhat bizonyos esetekben, hogy a feladat a szabadalmi leírásban nincs kifejezetten meghatározva. Ilyen esetekben az a mérvadó, hogy a szabadalmi leírás tartalma alapján miként értelmezhető a szabadalmazott találmány irányába vezető feladat. Döntő szempont ilyenkor, hogy a technika állását ismerő átlagos szakember a szabadalmi leírás teljes tartalmából tárgyilagosan miben jelölné meg a feladatot (GRUR 1953, 29 "Plattenspieler" döntés/.

Előfordulhat, hogy a feladatkitűzés a leírásban túl szűkre, vagy túl tágira, vagy pontatlanra sikerül. Ilyen esetben az értelmezés során módosulhat a feladat a bejelentési mellékletekben ismertetett műszaki kitanítás ismeretében, amennyiben a szakember az újjól megfogalmazott feladatot az eredeti ismertetésből kivehette volna.

A feladat tehát kiegészíthető, illetve pontosítható, például egy megsemmisítési eljárás keretében, amihez figyelembe vehetők a szabadalmi leírásban megemlített és a találmánynak tulajdonított előnyök, valamint a technika állásának kritikájánál felsorolt hátrányok (GRUR 1967,194 "Hohlwalze"-döntés).

Kivételes esetekben, a feladatkitűzés önmagában is lehet találmányi jellegű (Aufgabe-Erfindung), ahol a megoldás a kitűzött feladatból ismert intézkedések révén adódhat. Ilyenkor a feladat és a megoldás közötti összefüggés annyiban szükséges, hogy konkrét megoldás, vagy a szakember számára minden további nélkül felismerhető megoldás közlése hiányában nem beszélhetünk a gyakorlatban alkalmazható,

következésképpen szabadalomképes találmányról, bármilyen találmányi jellegű is legyen a feladat. Más szóval ez annyit jelent, hogy ilyen esetben is meg kell adni a megoldást, nem lehet arra hagyatkozni, hogy a kitűzött feladat ismeretében a megoldás a szakember számára már kézenfekvő (GRUR 3/84, 194; 8/84, 549).

4.2. A megoldás

A megoldás azoknak a műszaki intézkedéseknek az ismertetése, amelyek alkalmazásával a kitűzött műszaki feladattól a célzott műszaki eredményhez jutunk. A megoldás birtokában a szakembernek mindenféle saját feltalálói tevékenység nélkül kell tudnia a találmányt megvalósítani (GRUR 1965, 533 "Typensatz" döntés).

5. A szabadalmi oltalom terjedelme

Hogy valójában az NSZK-ban megszerzett szabadalom mit ér, az akkor derül ki, amikor bitorlási perben a bíróság megállapítja a szabadalmi oltalom terjedelmét (Schutzbereich), és dönt abban a kérdésben, hogy a vélt bitorló megoldása a kérdéses szabadalomba ütközik-e, vagy sem.

A szabadalom-engedélyezés időszakában a bitorló megoldások nem ismeretesek, hiszen azok általában később jelennek meg a piacon. A bitorlási perben az eljáró bíróság (mindig a bitorló lakhelye vagy szokásos tartózkodási helye szerinti tartományi bíróság (Landesgericht) illetékes, a szabadalmat mindig egy konkrét bitorló kivitellel veti össze.

Elképzelhető persze, hogy időben egymás után több, egymástól többé-kevésbé eltérő megoldással bitorolnak egy szabadalmat. Nagy valószínűség szerint a szabadalmi oltalom terjedelme konkrétan előre nem definiálható határvonalú, hanem a különböző bitorló kiviteleknek megfelelően "amőba"-szerűen változtathatja alakját.

A 14. § szerint (amely az 1978. 01. 01. után bejelentett szabadalmakra érvényes): "A szabadalmi oltalom terjedelmét az igénypontok tartalma határozza meg. Az igénypontok értelmezéséhez a leírás és a rajzok figyelembe veendőek."

A szabadalmas számára a lehető legtágabb értelmezés lenne kívánatos, ugyanakkor a közérdeknek valójában az igénypontok szószerinti, azaz "szűk" értelmezése felelne meg, hiszen ez csökkenti a jogbizonytalanságot.

E két, egymással szöges ellentétben álló érdeket a jelenlegi szabályozás egy közbenső értelmezési megoldással elégíti ki, miszerint az oltalmi kör meghatározásánál az igénypontok tartalma a mértékadó.

A fentiek alapján a találmány ismertetésének az a része kap különös

A szerzőnek a MIE Találmányi-szabadalmi Szakosztálya rendezésében 1985. 05. 21-én megtartott előadása, szerkesztett változatban

hangsúlyt, amelyik az igénypontokkal kapcsolatban van. Vagyis az ismeretanyag, amely csak a leírásban és rajzban van, de az igénypontokban nem szerepel, oltalmat nem alapozhat meg (GRUR 1972, 595 "Schienenschalter I"-döntés).

Az oltalmi kör határát tehát az igénypontok tartalma jelöli ki, ennek értelmezési szabályai szerint a helyes értelmezési megoldásnak az "alsó" határ (azaz az igénypontok szó-szerinti értelmezése) és a "felső" határ (a teljes szabadalmi leírás, azaz az igénypontok csupán „irányvonalként” való kezelése) között kell lennie.

Egy szabadalombitorlási ügyben eljáró bírót köti az érvényes szabadalom szövege, tehát a szabadalom érvényességét, például a felszólalási, vagy a megsemmisítési eljárás jogerős befejezéséig nem vonhatja kétségbe, még akkor sem, ha véleménye szerint a kérdéses találmányra nem lehetett volna szabadalmat engedélyezni.

Továbbá, a szabadalomengedélyezési eljárás során tett bejelentői korlátozások, illetve lemondások ugyancsak megkötik a bíró kezét, hisz ezek semmiképpen sem tartozhatnak a szabadalom oltalmi körébe (GRUR 1980, 280 "Rolladenleiste"-döntés).

Ahhoz tehát, hogy a bitorlási ügyben eljáró bíró a szabadalmi oltalom terjedelmét meghatározhassa, először is az igénypontok tartalmát kell megállapítania (a "tartalom" alatt itt természetesen szakmai/műszaki tartalom (Sachgehalt) értendő). Ehhez először is megvizsgálandó a kitűzött feladat, amely -amint arra már fentebb utalás történt - a találmánnyal elért műszaki eredményből származtatott objektív fogalom (GRUR 1967,194 "Hohlwalze"-döntés).

Figyelembe veendő továbbá az adott szakterület "átlagos szakembere". Amit ő a leírás és rajz, valamint az általános, illetve a szabadalmi leírásban megadott technika állásából az elsőbbség időpontjában a szabadalmi igénypontok tartalmába beleértene, az mind a szabadalmi oltalom alá tartozik (GRUR 1978, 235 "Stromwandler"-döntés).

Az értelmezésre vonatkozó fenti definíció az igénypontok tartalmából nem zárja ki az igénypontokban ténylegesen meg nem nevezett intézkedéseket, eszközöket. Mint ismeretes, a szabadalmi ügyvivői gyakorlatban a legnagyobb gondosságot előfeltételezve is alig képzelhető el olyan igénypontoszerkesztés, amely a teljes oltalmi időre előre, az összes lehetséges kiviteli változatot magában képes foglalni. Ehhez veszi segítségül a német joggyakorlat is az úgynevezett "ekvivalencia" elméletet.

5.1. Ekvivalensek

Az ekvivalens megoldások a találmány eredeti ismertetésében nem szereplő olyan helyettesítő intézkedések, illetve eszközök, amelyek műszaki funkciója

megegyezik, a hatásuk, pedig azonos az igénypontban leírt jellemzőével.

A szabadalom oltalmi körébe tartoznak azok az ekvivalensek, amelyeket az átlagos szakember az elsőbbség időpontjában a feladatból és a megoldásból az igénypontok tartalma alapján azonos hatásúaknak talált volna.

Ez a kör felöleli az úgynevezett „egyszerű ekvivalenseket” (glatte Äquivalente) és az ún. "bonyolultabb ekvivalensek" (nichtglatte Äquivalente) egy részét, vagyis az átlagos szakembernek feltalálói megfontolás nélkül, bizonyos átgondolás után eszébe jutó változatokat.

Ha a vélt bitorló a bitorlási perben bizonyítani tudja, hogy az ő ekvivalensnek tekintett kivitele teljes egészében már eleve ismert volt a technika állásából, akkor az semmiképpen sem tartozhat a szabadalom oltalmi körébe (GRUR 1972, 597 "Schinenschalter II.-döntés).

Ilyen esetben azonban nem fogadható el a legújabb joggyakorlat szerint az az érvelés, hogy a bitorló kivitel közelebb áll a technika állásához, mint a szabadalommal védett megoldáshoz (GRUR 1979, 624 "umlegbare Schieâscheibe"-döntés).

5.2. Részoltalom (Teilschutz)

A német szabadalmi joggyakorlat szerint szabadalombitorlásról rendszerint akkor beszélhetünk, ha a bitorló kivitelnél a szabadalom igénypontjának valamennyi jellemzője azonos, vagy ekvivalens módon megvalósul.

Az igénypont tartalma azonban abban az esetben is megvalósulhat, ha a bitorló nem az összes jellemzőt alkalmazza. Ezt nevezi a német gyakorlat "részoltalom"-nak, amely például "alkombináció" (Unterkombination) esetében akkor elfogadott, ha az átlagos szakember az igénypontok tartalmából felismerhette volna, hogy a szabadalommal elérni kívánt eredmény teljesen vagy nagyrészt az igénypont egy, vagy több „lényegtelen” jellemzőjének elhagyásával is elérhető lett volna. Ilyen esetekben is megállapíthatja a bíróság a bitorlást (GRUR 1979, 224 "Aufhänger"-döntés).

5.2.1. Alkombináció

Kombinációs jellegű találmányra szerzett szabadalomba való ütközés esetei a következők lehetnek:

- a bitorló kivitel a szabadalmi igénypont valamennyi jellemzőjét tartalmazza;
- egy, vagy több jellemzőt helyettesítve tartalmaz; de az igénypontban szereplő és a helyettesítő jellemzők ekvivalensnek minősülnek;
- egy, vagy több jellemzőt elhagy a bitorló, de az alkalmazott jellemzők azonosak, vagy ekvivalensek.

A szerzőnek a MIE Találmányi-szabadalmi Szakosztálya rendezésében 1985. 05. 21-én megtartott előadása, szerkesztett változatban

A jogesetek arra engednek következtetni, hogy minél több jellemzőt helyettesít a vélt bitorló, annál kisebb a bitorlás valószínűsége (BGH Bl. 1977, 303 "Absetzwagen"-döntés).

Ha a szabadalmi leírás tartalmaz olyan utalást a szakember számára, hogy egy igényponti jellemző nem feltétlenül fontos, akkor ezzel a szabadalmas az alkombinációt is kellőképpen ismertette. Ilyenkor alárendelt jelentőségű kérdés, hogy az alkombinációval a találmányhoz fűződő eredményt nem képes teljes egészében elérni a bitorló, csak a fontosabb előnyöket.

5.3. Közvetett használat

Bitorlás esete forog fenn az un."közvetett használat" (mittelbare Benutzung), vagy más szavakkal "közreműködő bitorlás" esetében is.

A 10. értelmében a szabadalom hatálya kiterjed arra, hogy harmadik személyeket eltiltsa attól, hogy a szabadalmas engedélye nélkül a találmány lényeges elemét (wesentliches Element der Erfindung) a szabadalom tárgyának megvalósításához ajánljanak, vagy szállítsanak, ha azok tudják, illetve a körülményekből nyilvánvaló, hogy a szállított elem a találmány megvalósításához kerül felhasználásra.

Például, ha valaki üveg nélküli diakereteket szállít, amelyek a kereskedelmi forgalomban egyébként kapható üveglemezekkel kiegészítve megvalósítják a szabadalommal védett üveges diakeretet, akkor a diakeretek szállítója még abban az esetben is közreműködő bitorlást követ el, ha a diakeretek üvegek nélkül is használhatók (GRUR 1971, 1978, 1980, "Dia-Rämchen V." jogeset).

A bitorlási ügyek jelentőségét jól szemlélteti a müncheni Max-Planck Institute statisztikai felmérése (International Review of Industrial Property and Copyright Law, Vol. 14, No. 6, 1983, Special Issue), miszerint 1972 elejétől 1974 végéig 375 szabadalom-bitorlási pert folytattak le az NSZK-ban, tehát 125-öt évente (ennek 44 %-át a düsseldorfi, 20,8 %-át pedig a müncheni bíróságnál nyújtották be).

Összefoglalva, a fentiekből érzékelhető, hogy az amúgy sem könnyen megszerezhető NSZK-beli szabadalom oltalmi körének meghatározása, vagy annak előzetes megbecslése az esetek döntő részében nem egyszerű feladat. Az NSZK-ba irányuló exportban érdekelt magyar vállalatoknak tehát az e területen jártas szabadalmi ügyvivő bevonásával minden egyes esetben igen gondos szabadalomtisztasági vizsgálatra (Abhängigkeitsrecherche) lenne szükségük annak a kérdésnek az előzetes tisztázására, hogy például az exportált áruval nem sértenek-e érvényes jogokat.

Ennek elmulasztása esetén a magyar vállalat a szabadalombitorlás kényelmetlen és igen költséges következményeivel számolhat.

A szerzőnek a MIE Találmányi-szabadalmi Szakosztálya rendezésében 1985. 05. 21-én megtartott előadása, szerkesztett változatban

Felhasznált irodalom:

- ENKARD: "Patentgesetz-Gebrauchsmustergesetz" 7. Auflage, C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München, 1981;
- SCHULTE: "Patentgesetz" 3. Auflage, C. Heymanns Verlag KG, Köln-Berlin-Bonn-München, 1981;
- Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht (GRUR) c. folyóirat;
- KLAUER-MÖHRING: "Patentrechtskommentar", Verlag Franz Vahlen GmbH, München, 1971.